

Бюлетень Інституту українознавства імені І.Крип'якевича при НАН України

Зміст:

1. Інститут у 2001 році. Конференції та видання, хроніка року
2. Академія до 50-річчя заснування Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.
3. Міжнародна наукова конференція до 800-річчя народження Данила Галицького
4. Видання Інституту (1990-1999)

Перший рік нового тисячоліття був ювілейним в історії Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича: йому виповнилося 50 років. З нагоди ювілею та за внесок у розвиток соціогуманітарних досліджень ветерани інституту Ю.Сливка і Ф.Стеблій нагороджені орденом “За заслуги” III ступеня, У.Єдлінська – орденом княгині Ольги III ступеня, директорів установи Я.Ісаєвичу присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки і культури України.

Діяльність інституту протягом півстоліття відображено у довідковому виданні «Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Наукова діяльність, структура, працівники». Активізацію дослідницької роботи в умовах незалежної України фіксує бібліографічний покажчик Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України “Бібліографія праць наукових співробітників 1990-2001” (упорядник О.Аркуша)*.

Підсумки діяльності інституту за п'ятдесятиріччя було підведено також на міжнародній академії “Сучасне українознавство: місце в науці і суспільне значення”, проведеній у Львові 27–29 жовтня за участю академіка-секретаря Відділення історії, філософії та права НАН України академіка НАН України О.С.Онищенка. Досягнення інституту в дослідженні Галицько-Волинської держави були висвітлені в наукових доповідях на організованій інститутом міжнародній науковій конференції, присвяченій 800-річчю народження Данила Галицького (Львів – Олесько, 26–29 жовтня). Своєрідним звітом до обох ювілеїв став вихід у світ другого тому п'ятитомної “Історії української культури”. В томі, головним виконавцем якого був відділ історії середніх віків, висвітлено культурне життя України в об'єднаній Галицько-Волинській державі та в наступні століття. До ювілею видано також збірник статей «Галичина та Волинь в добу середньовіччя» і працю В.Александровича про Холмську ікону Богородиці – ідентифіковану цим дослідником унікальну пам'ятку релігійного мистецтва XI ст.

Протягом ювілейного року інститут продовжував досліджувати теми, започатковані раніше. Основна увага зверталась на розгортання інтердисциплінарних системних досліджень з питань теорії та історії культурного процесу, національно-культурних і політичних рухів, сучасних концепцій історії українського народу та його багатотисячолітньої культури.

Відділ археології (завідувач д.і.н. Л. Мацкевий) і археологічний музей, відкритий в дні відзначення ювілею (директор к.і.н. Олександр Ситник), завершили виконання теми: “Давнє населення заходу України: екологія, історія і культура”. Досліджено пам’ятки матеріальної культури, здобуті під час проведення комплексних археологічних експедицій та здійснено їх інтерпретацію в контексті вивчення основних тенденцій розвитку історії та культури давнього населення України від доби палеоліту до раннього середньовіччя (керівники Л.Мацкевий, О.Ситник). За кошти спонсорів та госпдоговорів проведено вісім археологічних експедицій у Львівській, Івано-Франківській областях та у м. Львові, на місці спорудження пам’ятника Данилові Галицькому. Відбулася розвідкова експедиція на території Польщі по місцях, пов’язаних з життям та діяльністю Данила Галицького (Холм, Стовп’є, Дорогичин, Більськ, Володава). Під час проведення спільної українсько-польської експедиції у с. Нижні Гаї на Дрогобиччині вперше на території Західної України здійснено наукову реконструкцію двох досліджених курганних насипів. За результатами археологічних досліджень здано до друку збірник наукових праць “Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині” (вип. 8), опубліковано брошуру В.Циглика “Верхня Липиця – пам’ятка римської доби”.

У результаті вивчення суспільно-політичних процесів в Україні у контексті національно-державного розвитку країн Центрально-Східної Європи у XVIII–XIX ст. опубліковано збірники: “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” (вип. 9. Збірник на пошану Ф.Стебля); “Перемишль і Перемиська земля протягом віків” (вип. 2). Окремо видано монографію В.Пашука “Заробітчани Правобережної України (друга половина XIX ст.)”; унікальну брошуру Василя Подолинського “Слово перестороги” (вступна стаття, примітки і переклад з польської Ф.Стебля).

У відділі новітньої історії і далі досліджувалися питання політичної історії України XX ст., боротьба українського народу за державну незалежність і соборність, з’ясовувалося місце і роль у цих процесах західного регіону України, його значення для всеукраїнської справи, шляхи входження України у загальноєвропейський політичний процес (керівник теми Ю.Сливка). За результатами проведених досліджень опубліковано збірник “Західно-українська народна республіка: історія і традиції” (Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 6); книгу Володимира В’ятровича “Рейди УПА теренами Чехословаччини”. Започатковано серію видань “Усна історія України XX ст.”, в якій першою вийшла брошура “Насправді було так. Інтерв’ю Ю.Зайцева з Іваном Дзюбою”.

Співробітники установи взяли участь у підготовці науково-документальних, довідкових та енциклопедичних видань загальноукраїнського та міжнародного масштабу (“Уряди України у XX ст.”, “Довідник з історії України”, “Енциклопедія сучасної України”) “Encyclopedia of the Middle Ages”, “Saur Allgemeines Künstlerlexikon”, “Українська історична енциклопедія”; “Бібліографія Східної Європи. Українська бібліографія 1994–1995” (Упорядник О.Аркуша).

Відділ української мови продовжував виконання теми “Українська історична та діалектна лексика й лексикографія”, у межах якої розробляються дві основні підтеми: Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. та Словник гуцульських говірок. Словник української мови фіксує надзвичайно багату лексику української писемної мови і містить необхідний матеріал для висвітлення її місця в системі слов’янських мов в історичному аспекті, має непересічне значення для дослідження історії та культури України, є надійною базою для вивчення усіх ділянок історії української мови. В 2001 р. опубліковано вип. 8 “Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.”, триває підготовка наступних томів.

Відділ української мови провів міжнародний діалектологічний семінар “Українська мова поза межами України”, відбулася також діалектологічна експедиція в Івано-Франківській області, готувався Словник гуцульських говірок, укладалися різногалузеві словники української мови. У 2001 р. опубліковано три словники укладені Л.Полюгою (Словник синонімів української мови, обсягом 21 др. арк.; Словник антонімів української мови, обсягом 14 др. арк. та Словник українських морфем, обсягом 22 др. арк.).

Співробітники відділу української літератури та сектору філософії культури виконували тему “Світоглядні та естетичні фактори формування національної свідомості” (керівники М.Ільницький, М.Кашуба), у якій досліджувалися особливості формування національної свідомості українського народу, роль у цьому процесі релігійного світогляду, а також поява в духовній культурі елементів ренесансного світосприйняття. З цієї тематики опубліковано такі праці: “Киево-Печерський Патерик” (переклад з церковнослов’янської М.Кашуби, Н.Пікулик); Б.Завадка, К.Гриньків “Місія Папи Климента очима Івана Франка”. Проблеми літературного процесу аналізуються у монографії М.Ільницького “Ключем метафори відімкнені уста. Поезія Ігоря Калинця”; у книзі “Апокрифи і легенди з українських рукописів у дзеркалі критики” (упорядкування, переклад і коментарі Я.Мельник).

Про своєчасну публікацію підготованих відділами видань дбав Відділ наукових та інформативних видань.

З нагоди ювілею в Інституті українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України відбулася урочиста академія “Сучасне українознавство: місце в науці і суспільне значення”. Відкрив цей форум науковців і виголосив доповідь про розвиток гуманітарних наук в сучасній Україні та роль в цьому процесі Інституту українознавства академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України Олексій Семенович Онищенко. Він також зачитав вітання від президента НАН України академіка НАН України Б.Є.Патона. Заступник голови Львівської облдержадміністрації В.П.Герич привітав колектив від імені обласної влади, поздоровив науковців, нагороджених урядовими нагородами та почесними грамотами облдержадміністрації. Під час академії відбувся широкий обмін думками між провідними українознавцями західного регіону України, представниками академічних установ Києва та закордонних осередків. Про регіональний контекст соціогуманітарних досліджень в Україні та місце в них Інституту українознавства говорив директор Інституту регіональних досліджень, голова ЗНЦ НАН та Міносвіти і науки України академік НАН України М.І.Долішній. Розвиток американсько-українських наукових зв’язків у ділянці гуманітарних наук та роль у них Програми ім. Фулбрайта були темою виступу професора М.Хом’як-Богачевської. Схарактеризували співпрацю своїх установ з Інститутом українознавства та виступили з ювілейними привітаннями директор Фізико-механічного інституту НАН України ім. Г.В.Карпенка академік НАН України В.Панасюк, директор Інституту екології Карпат НАН України академік НАН України М.Голубець, директор Інституту народознавства НАН України, член-кореспондент НАН України С.Павлюк, проректори Львівського національного університету ім. І.Франка Б.Котур, Національного ун-ту “Львівська політехніка” П.Кострубій, Львівської комерційної академії С.Гелей, заступник директора Інституту історії України НАН України О.Реєнт, декани історичних факультетів Волинського, Львівського, Прикарпатського, Чернівецького університетів Є.Франчук, Р.Шуст, М.Кугутяк, Ю.Макар, декан філологічного факультету ЛНУ ім. І.Франка Т.Салига, голова Наукового товариства ім. Шевченка О.Романів, професор Вюрцбурзького університету (Німеччина) К.Ганнік, директор Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі (Польща) доктор С.Степень, голова Асоціації українців Литви Н.Непорожня. Цікаві думки щодо ролі Інституту українознавства у

науковому та політичному житті України прозвучали у виступах поета, лауреата Шевченківської премії І.Калинця, керівника Львівського відділення Інституту української археографії ім. М.С.Грушевського НАН України Я.Дашкевича, відомого громадського діяча І.Геля, директора Інституту історії церкви Львівської богословської академії О.Турія.

У зв'язку з ювілеєм на адресу інституту надійшли вітання від Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти академіка НАН України І.Р.Юхновського, директора Інституту історії України НАН України академіка НАН України В. А.Смоля, ректора Одеського національного університету ім. І.Мечнікова академіка В.А.Сминтини, Президента Українського історичного товариства професора Л.Винара, заступника директора Інституту археології і етнології Польської Академії Наук доктора А.Янечека, відомого літературознавця й перекладача Анни Галі Горбач та від інших організацій, установ, окремих осіб.

В.Петегрич

З доповіді О.С.Онищенка.

Піввіку, що його відміряв Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича, для історії не такий і великий період. Але за ці 50 років інститут перетворився в потужний науковий академічний центр всеукраїнського значення. Він веде відлік свого п'ятдесятиріччя від створення Інституту суспільних наук у 1951 році, проте родовід установи значно глибший. По суті, він став спадкоємцем Наукового товариства імені Шевченка. Найкращі наукові сили Товариства пішли в академічні відділи, на базі яких пізніше було створено інститут. Це, зокрема, академіки тодішньої Академії наук України, теперішньої НАН України Михайло Возняк, Василь Щурат, Філарет Колесса, Кирило Студинський, Іван Крип'якевич, а також Маркіян Смішко, Лукія Гумецька, Антін Генсьорський і багато інших відомих діячів науки, про яких згадано у довіднику, виданому до ювілею. Їхніми продовжувачами стали наступні покоління вчених, аж до нинішніх молодших наукових співробітників, стажистів, аспірантів.

Бібліографія публікацій співробітників інституту за останні десять років обіймає 444 сторінки. Це свідчить, що інститут працював досить плідно. Серед його наукових здобутків не можна не згадати участі у формуванні українознавства як галузі наукових знань. Інститут дав також фундаментальні дослідження з проблем історії та культури регіону. Це внесок не тільки в регіональну проблематику, але й у розвиток гуманітарної науки України в цілому. Значні досягнення інститут має в галузі археології та літературознавства. Необхідно також підкреслити важливість тих досліджень, які ведуться тут у питаннях мов – вивчення староукраїнської мови, створення діалектологічних атласів – українського, карпатського, загальнослов'янського. Окремо слід відзначити велику роль інституту у створенні багатотомної “Історії української культури”. Перший том готував Інститут археології НАН України, другий – цілком і повністю є доробком Інституту українознавства. Це фундаментальна праця, яка подає концентрований виклад історії української середньовічної культури.

Дозвольте поздоровити всіх вас з ювілеєм і побажати, щоб і надалі ваш дружній згуртований колектив плідно працював над фундаментальними науковими проблемами. Хай з вами буде тепло землі, радість сонця і наукової творчості, яка справжнім науковцям завжди приносить найбільшу насолоду.

З виступу М.І.Долішнього

Символічно, що п'ятдесятиріччя Інституту співпадає з 800-річчям з дня народження князя Данила Галицького. Інститут відіграв провідну роль у підготовці до цього ювілею, присвяченого важливому етапові історії нашої державності. Це лише один з прикладів актуальності проблематики інституту, який наполегливо працює над вивченням вузлових проблем національної історії та культури.

Соціогуманітарний компонент має відігравати в нашому державотворенні дедалі більшу роль. Цим зумовлено значення діяльності Інституту українознавства, на який покладаються великі надії і з боку НАН України, і з боку Західного наукового центру, і з боку наших громадян. Я хотів би, щоб ми й далі розвивали в Західному науковому центрі такі комплексні дослідження, які дали б можливість об'єднати на багатогалузевому рівні зусилля різних соціогуманітарних наук, так, щоб вони в єдиному руслі працювали на проблему державотворення.

Дозвольте вручити адрес від ЗНЦ, в якому зазначено, що ваш інститут “по праву є флагманом гуманітарної науки в західному регіоні України, ініціатором багатьох плідних починань та звершень, якими пишається Україна. За цим стоїть величезна і копітка праця усього колективу інституту, який очолює відомий вчений-історик, здібний організатор науки, заступник Голови ЗНЦ академік Ісаєвич Я.Д.

Вітаємо Вас з ювілеєм і віримо, що ви й надалі своєю натхненною працею активно примножуватимете досягнення української гуманітарної науки на благо українського народу та його процвітання. Зичимо Вам, дорогі друзі та колеги, щастя, здоров'я, успіхів у праці та творчої наснаги”.

З виступу С.Стемпєня

Тепер в Польщі і Україні часто говоримо про стратегічне партнерство поляків і українців. Це гасло не мало б значення, якби не існували інституції та люди, які працюють на полі зближення й порозуміння. Ми переконані, що існує великий спільний пласт духовної культури поляків і українців. Дуже важливо знати своїх сусідів, бо непорозуміння, конфліктні ситуації нерідко беруться з того, що дуже мало знаємо про себе. Наш інститут існує всього одинадцять років. Коли він створювався, міг користуватися і здобутками Інституту суспільних наук, а пізніше Інституту українознавства.

З виступу Я.Р.Дашкевича

Мені дуже приємно привітати вас, усіх співробітників інституту українознавства з ювілеєм від імені директора Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України члена-кореспондента НАН України Павла Соханя, а також від мого імені. Понад десять років моєї діяльності пов'язано з Інститутом суспільних наук. Історія його складна. У ній багато світлих сторінок, пов'язаних із справді світлими іменами української науки, із фундаментальними працями. Були також чорні сторінки – це були дні і місяці погромів, джерела про які збереглися у архівах і швидше чи пізніше будуть опубліковані. Багато було також і сірих сторінок історії Інституту, сірих і безнадійних. І я хотів би побажати вам, щоб тих сірих і безнадійних сторінок було якнайменше.

З виступу О.М.Романіва

Я маю честь привітати вас від імені НТШ – сучасного Товариства і водночас спадкоємця того славетного Товариства, яке існувало до розгрому в 1940 р. Тут вже згадувалося про зв'язок діяльності вашого інституту і НТШ. Ми можемо пишатися тим, що все краще, що досягнуте інститутом, створене на традиціях, на генетичному коді НТШ довоєнного періоду.

З виступу І.Калинця

Вітаючи з ювілеєм Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича, хочу торкнутися теми 50-ліття. Я бунтуюся проти святкування таких дат в наш час, бо часто святкуємо ювілейні свята інституцій, які не заслуговують на це. Наприклад, Військовий інститут при Львівській політехніці, чи ПрикВО, які були колоніальними установами і приносили нам шкоду. В даному випадку, окрім чорних та сірих сторін, на яких наголосив професор Я.Дашкевич, я хочу сказати, що цей інститут в нашому житті і в моєму особисто, був променем світла в темному царстві. Сьогоднішнє святкування абсолютно доречне, виправдане й потрібне. Не тільки тому, що багато світлих постатей, які були сьогодні згадані, пов'язували українську науку довоєнну, зокрема ту, яка творилася в Науковому товаристві імені Шевченка, з сучасною, але й тому, що багато дечого іншого було світлого і доброго. Починаючи з моїх студентських років, як і значно пізніше, я в доробку установи знаходив чимало такого, що поширювало світогляд і давало надію. Коли ми були в концтаборі, то через “Книгу – поштою” виписували буквально всі видання Інституту суспільних наук, читали навіть археологічні дослідження, хоч, може, не все там і розуміли. Ці книги ми перевозили з табору до табору, чекали нових надходжень, сподіваючись, що в них щось буде для душі, розради і надії. І пізніше інститут, який вже став Інститутом українознавства, не розчаровував нас. Тепер бачимо чимало таких книжок, про які можна було колись тільки мріяти, не вірячи, що вони ще можуть бути видані. Я вдячний вашому інституту і за розробку теми дисидентства. Хотів би подякувати за книги і дослідження таким людям як Петро Шкраб'юк, Юрій Зайцев, Микола Ільницький та іншим, які не забувають про цю сторінку нашої історії.

З виступу І.А.Геля

Успадкувавши традиції НТШ та інших громадсько-політичних організацій і освітніх установ, Інститут суспільних наук багато зробив для розвитку процесів, які ми загально називаємо утвердженням української національної ідеї. Гарно сказав тут Ігор Калинець про те, що видання інституту навіть у концтаборах мали певний психологічний вплив на спокій в'язнів і на переконання, що вони там не даремно. В кінці 80-х років інститут став одним з осередків, що певною мірою спрямовували процеси, які вирували в той час в Галичині і на Львівщині. Чимало самвидавської літератури передруковували на машинках саме в цьому інституті. Там проходили засідання і наради, зокрема щодо формування Народного Руху України. Всі етапи історії українських національно-визвольних змагань потрібно належно опрацювати і узагальнити. Ми сподіваємося, що ваш інститут видасть ще цілий ряд монографій і досліджень з цих питань.

ПРИВІТАННЯ ВІД ПРЕЗИДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Президія Національної академії наук України сердечно вітає Вас із славним ювілеєм. За час свого існування інститут став однією з провідних наукових установ гуманітарного профілю в Україні, успадкувавши і продовживши славні традиції Наукового товариства імені Шевченка. Системні міждисциплінарні дослідження історії України як складової частини загальноєвропейського та світового історичного процесу збагатили скарбницю української науки. Сьогодні інститут зосереджує свої зусилля на розробці важливих теоретичних проблем історії та культури українського народу. Великі успіхи у видавничій діяльності, підготовка висококваліфікованих кадрів, широка громадсько-політична діяльність та всезростаючі міжнародні зв'язки забезпечили інституту належне місце у світовому українознавстві. Зичимо всім працівникам інституту міцного здоров'я, великого особистого щастя та подальших творчих здобутків.

Президент Національної академії наук України
академік НАН України Б.Є.Патон

З ПРИВІТАННЯ ВІД ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

В урочистий і святковий день Вашого п'ятдесятиріччя – першого “справжнього” ювілею Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича – колектив співробітників Інституту історії України Національної академії наук України звертається до Вас з найкращими і найщирішими побажаннями.

На ниві українознавства, в тому числі історичного, ви плідно працюєте не одне десятиліття. Історики України глибоко шанують ваші цінні дослідження в усіх ділянках суспільних наук – чи провадилися вони у рамках Інституту суспільних наук АН УРСР, чи – вже у незалежній Україні – в Інституті українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України.

Історична Доля, Фатум, Рок чи ще щось інше – незбагненно-містичне – поєднала наші долі й дослідження з вікопомної осені 1939 року, невдовзі після якої постали у Львові гуманітарні відділи АН УРСР, зокрема Інституту історії України. У нелегкі повоєнні роки Іван Петрович Крип'якевич, ім'я якого нині носить ваша поважна установа, був якийсь час співробітником нашого інституту(...).

Дорогі наші ювіляри-українознавці!

Зичимо Вам від щирого серця ваших київських колег міцного здоров'я, благополуччя, життєвого оптимізму й творчої наснаги! Многая літа! Слава Україні!

За колектив Інституту історії
України НАН України директор,
академік НАН України Валерій Смолій

Міжнародна наукова конференція до 800-річчя народження Данила Галицького

За дорученням уряду і Президії НАН України Інститут українознавства НАН України провів низку заходів на відзначення 800-річчя народження видатного державного й політичного діяча, здібного полководця Данила Галицького. Було здійснено комплексні історичні, археологічні та мистецтвознавчі дослідження, вийшли з друку ювілейні видання. Кульмінацією ювілею стала проведена на базі інституту 26–29 жовтня 2001 р. міжнародна наукова конференція, на якій виступили понад 30 доповідачів з України, Польщі, Німеччини, Угорщини, Литви.

Відкриття конференції і перше пленарне засідання відбулося у сесійному залі Львівської обласної Ради відразу ж після відкриття у Львові пам'ятника королю Данилові Галицькому. Відкрив конференцію і виголосив вступну доповідь про значення ювілею академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України О.С.Онищенко. Були зачитані вітання учасникам конференції від Президента України Л.Д.Кучми і Президента НАН України академіка Б.Є.Патона. Учасників ювілейної конференції привітав Голова ЗНУ НАН та Міносвіти і науки України академік М.І.Долішній. Від імені голови Львівської облдержадміністрації вітальне слово виголосив його заступник В.П.Герич.

Провідний сучасний дослідник історії Галицько-Волинського князівства член-кореспондент НАН України М.Ф.Котляр виступив з ґрунтовною доповіддю про життя і діяльність Данила Галицького – політика, дипломата, полководця. Член-кореспондент НАН України В.Д.Баран, спираючись на свої багаторічні дослідження, схарактеризував етапи формування державності на галицько-волинських землях від дулібської протодержави до королівства Данила Галицького.

Ряд доповідей було присвячено проблемам культури. Зокрема, відомий філолог і музикознавець Крістіан Ганнік, співкерівник програми наукової співпраці Вюрцбурзького університету (ФРН) з Інститутом українознавства, виголосив доповідь “Музичне мистецтво Східної Церкви доби Данила Галицького”. Характеризуючи джерельну базу, він підкреслив наукове значення опрацьованого Ю.Ясиновським та виданого Інститутом українознавства каталога нотолінійних ірмологіонів – унікальних джерел до історії церковного співу.

Велике зацікавлення викликала доповідь польських археологів професора Анджея Буко з Варшави і магістрів Томаша Дзеньковського та Станіслава Голуба з Холмського музею про найновіші відкриття у Холмі – столиці Данила Галицького. Особливо вражають відомості про величний палац Данила Галицького, споруджений з місцевого білого каменю і згадуваного в літописі зеленого холмського глауконітового пісковика. Стіни будівлі височать, приховані під земляним насипом, на 3,3 м. Про досвід спільної українсько-польської археологічно-екологічної експедиції, що вивчає пам'ятки попередніх періодів у басейні верхнього Дністра, розповів професор Ян Махнік, віце-президент Польської академії наук і мистецтв (Краків). Прикладом міжнародного співробітництва була також спільна доповідь д.і.н. Леонтія Войтовича (Інститут українознавства) і доктора Даріуша Домбровського (Бидгоський університет, Польща) про підсумки генеалогічних досліджень про Данила Галицького і його родинне коло.

Учасники та гості конференції мали змогу ознайомитись з працями співробітників Інституту українознавства, опублікованими спеціально до конференції. Зокрема, в день її відкриття вийшла друком розвідка Володимира Александровича про ідентифіковану ним Холмську ікону Богородиці XI ст. Ця найстаріша відома нині в Європі богородична ікона,

чудом врятована від знищення, стане віднині національною святинєю українського народу. Унікальною пам'яткою є також ідентифіковані працівником Інституту українознавства Ярославом Книшем два фрагменти невідомого раніше літописного кодексу київсько-волинського типу. Про це йдеться у розвідці Я. Книша в опублікованому з нагоди конференції збірнику "Галичина та Волинь у добу середньовіччя". Значення цієї публікації видно хоча б з того, що це перша після 1915 р. знахідка нового літописного тексту.

28 жовтня відбулося виїзне засідання конференції в Олеському замку. У доповідях та дискусіях висвітлено політичну, соціально-економічну та культурну історію Галицько-Волинського князівства у загальноукраїнському та європейському контекстах, значну увагу приділено часам князя і короля Данила та його нащадків. Учасники конференції ознайомилися з експозицією відділу Львівської галереї мистецтва – Олеського замку та оглянули багаті фондові збірки мистецьких пам'яток, побували у відновлюваних львівською галереєю мистецтв під керівництвом Б.Г.Возницького замках у Підгірцях та Золочеві, відвідали Плісеське городище.

29 жовтня проведено заключне засідання конференції. Відбулося також відкриття Археологічного музею Інституту українознавства, у якому, серед інших експонатів, широко представлені пам'ятки доби Данила Галицького із Львова, Галича, Звенигорода, Белза та інших міст. Своєчасне відкриття музею, його високий науковий рівень – заслуга невеликого колективу працівників музею на чолі з відомим археологом Олександром Ситником.

До програми конференції була включена доповідь академіка НАН України Я.Д.Ісаєвича про Данила Галицького і його добу. Її короткий виклад опубліковано в часописах "Київська старовина" (№ 1, 2002 р.) і "Галицька Брама"(№ 9–10, 2001). Конференція засвідчила велику зацікавленість учених різних країн проблемами історії та культури княжої доби, сприяла налагодженню різнобічних наукових контактів. Її проведення сприятиме активізації досліджень цієї важливої епохи української історії й державотворення, виробленню системних міждисциплінарних підходів та новітніх методик опрацювання писемних джерел, архітектурно-археологічних матеріалів та пам'яток мистецтва доби середньовіччя.

В.Петегрич

Видання інституту (1990-1999)

1. Філософія Відродження на Україні (відп. ред. М.В.Кашуба). – К.: Наукова думка, 1990.
2. Археологія Прикарпаття, Волини и Закарпаття (энеолит, бронза и раннее железо) (відп. ред. А.П.Черниш). – К.: Наукова думка, 1990.
3. Археологія Прикарпаття, Волини и Закарпаття (раннеславянский период). – К.: Наукова думка, 1990.
4. Георгій Кониський. Філософські твори. Т. 1–2. – К.: Наукова думка, 1990.
І.П.Крип'якевич. Богдан Хмельницький (передмова Я.Д.Ісаєвича). – Львів: Світ, 1990.
5. І.П.Крип'якевич. Історія України (передмова Я.Д.Дашкевича, коментарі Б.З.Якимовича). – Львів: Світ, 1990.
6. Іван Франко і світова культура. Матеріали міжнародного симпозиуму. Т. 1–3. – К.: Наукова думка, 1990.
7. Т.Шевченко і українська національна культура. Матеріали наукового симпозиуму. – Львів: Світ, 1990.
8. Робітничий рух на Україні (1885–1894). Збірник документів (передмова, опрацювання тексту та коментарі Я.Й.Грицака). – К.: Наукова думка, 1990.
9. Г.Боплан. Опис України (Я.Д.Ісаєвич співавтор передмови і член редколегії). – К.: Наукова думка, 1990.
10. Мицько І.З. Матеріали до історії Острозької академії 1576–1636. Бібліографічний довідник. – К.: Археографічна комісія АН УРСР, 1990.
Грицак Я.Й. Дух, що тіло рве до бою. Спроба політичного портрета Івана Франка. – Львів: Каменяр, 1990.
11. Литвин М.Р., Науменко К.Є. Історія галицького стрілецтва. – Львів: Каменяр, 1990.
12. Крип'якевич І.П. Мала історія України (передмова Я.Й.Грицака). – Львів: Каменяр, 1990.
13. Іван Марчук. Живопис (упорядник та науковий керівник Б.З.Якимович). – Львів, 1990.
14. “Секуляризація духовного життя на Україні в епоху гуманізму і Реформації”. – К.: Наук. думка, 1991.
15. “Українська лексика в історичному та ареальному аспектах”. – К.: Наук. думка, 1991.
16. “Туцульщина (Лінгвістичні етюди). – К.: Наук.думка, 1991.
17. “Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині”. – Львів: Світ, 1991.
18. Мацкевий Л.Г. “Мезоліт заходу України”. – К.: Наук. думка, 1991.
19. Захара І.С. Стефан Яворський (науково-популярний нарис). – Львів: Каменяр, 1991.
20. Ільницький М.М. Богдан-Ігор Антонич. Нарис життя і творчості. – К.: Радянський письменник, 1991.
21. Любашенко В.І. Новий тип віруючого у п'ятидесятництві. – К.: Знання, 1991.
І.Лисяк-Рудницький. Нариси з історії нової України (Відп. ред. і автор вступної ст. Я.Й.Грицак). – Львів: Меморіал, 1991.
22. І.Крип'якевич. Історичні проходи по Львову (Вступна стаття Я.Д.Ісаєвича, упорядник Б.З.Якимович). – Львів: Каменяр, 1991.
23. Лотоцький А. Княжа слава (вступна стаття та упорядкування Б.З.Якимовича). – Львів: Каменяр, 1991.
24. Пастернак О. Пояснення тризуба, герба Великого Київського Князя Володимира Святого (вступне слово та редакція Б.З.Якимовича). – К.: Веселка, 1991.
Конопля В.М. “Археологічні пам'ятки Волині. Довідник”, 1991.

25. Розсипані перли. (Поети “Молодої музи”) (упорядкування, коментарі, передмова М.М.Ільницького) – К.: Дніпро, 1991.
26. Богдан Лепкий. Твори в 2-х т. (упорядкування, коментар, передмова М.М.Ільницького). – К.: Дніпро, 1991.
27. Богдан Лепкий. З-під Полтави до Бендер. Крутіж (впорядкування, коментарі, передмова М.М.Ільницького). – Львів: Червона Калина, 1991.
28. “Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині”. Вип. 2 (тези конференції до 90-річчя М.Ю.Смішка). – Львів, 1992.
29. “Шашкевичіана. Матеріали шашкевичівських читань “Маркіян Шашкевич і українське національне відродження”. – Львів, 1992.
30. “Українська еміграція: історія і сучасність” (упорядник Ю.Ю.Сливка). – Львів: Каменяр, 1992.
31. “Екологія культури: історія, традиції, сучасність”. Тези доповідей наукової конференції. – Львів, 1992.
32. Любащенко В.И. “Молодежь в пятидесятничестве: поиски идеала” – Львів: Світ, 1992.
33. “Інструкція для укладання діалектологічних словників”. – Львів, 1992.
“Орфографічний словник української медичної термінології” (співавтор, редактор-лексикограф, Л.М.Полюга). – Львів, 1992.
34. “Історія українського війська: Від княжих часів до 20-х років ХХ ст.” (упорядник, укладач іменного та географічного покажчиків Б.З.Якимович). – Львів, 1992.
35. Крип’якевич І.П. “Історія України”. Друге видання (упорядник, автор приміток і коментарів, співредактор Б.З.Якимович). Єнсен А. Мазепа (автор передмови, коментарів Б.З.Якимович). – Львів, 1992.
36. Українські січові стрільці” (М.Р.Литвин, К.Є.Науменко). – К.: Знання, 1992.
“Дисиденти. Опозиційний рух ХХ століття” Ю.Д.Зайцев. Розділ у підручнику “Історія України”. – Київ, 1992.
37. Ільницький М.М. “Західноукраїнська й еміграційна поезія 20–30-х років”. – К.: Знання, 1992.
38. Степан Яворський. Філософські твори у 3 томах. Т.І. (переклад з латинської, упорядкування, вступна стаття, коментарі к.філос.н. Захара І.С.). –К.: Наукова думка, 1993.
39. Україна: Культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 1. – К.: Наукова думка, 1993.
40. Пам’ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра й Пам’яті (відп. редактор д.і.н. Крушельницька Л.І.). – К.: Наукова думка, 1993.
41. Листування українських славістів з Францем Міклошичем. – К.: Наукова думка, 1993.
42. Українська еміграція: Історія і сучасність. – Львів: Каменяр, 1993.
Загальнокарпатський діалектологічний атлас. Вип.4. – Львів: Інститут українознавства, 1993.
43. Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. Кн. 1. –Львів: Просвіта, 1993.
44. Шашкевичіана: Маркіян Шашкевич і українське національне відродження. – Львів: Інститут українознавства, 1993.
45. Завадка Б. Серце чистее подай: Проблеми релігії у творчості Тараса Шевченка. – Львів: РАС, 1993.
46. Швагуляк М. Пацифікація: Польська репресивна акція в Галичині 1930 р. і українська суспільність. – Львів: Інститут українознавства, 1993.
47. Свешніков І. Битва під Берестечком. – Львів: Слово, 1993.
48. Археологічний журнал “Studia archaeologica”. – Львів: Інститут українознавства, 1993.

49. Словник української мови XVI – пер. пол. XVII ст.: Список використаних джерел (гол. ред. Д. Гринчишин; укладачі: Д. Гринчишин, М. Чікало; збір матеріалу: Л.Полюга, Я.Закревська, Р.Керста, Н.Осташ, М.Сенів. – Львів, 1994.
50. Словник української мови XVI – пер. пол. XVII ст. Вип. 2 (від. ред. Д.Гринчишин; ред.: Д.Гринчишин, Л.Полюга; підгот. до вид.: У.Єдлінська, Р.Керста, М.Чікало). – Львів, 1994.
51. Трофимук М.С. Перша конституція України П.Орлика 1710 р. – К.: Веселка, 1994.
52. Сенік Л.Т. Микола Хвильовий і його роман “Вальдшнепи”. – Львів, 1994.
Ільницький М.М. Опільський Ю. Твори у 4-х т. Т. 1 (упорядкування, передмова “Минувшина – наука на майбутнє”). – Львів, 1994.
53. Ільницький М.М. Українське літературне відродження (напрями й течії в українській літературі 20–30-х рр. ХХ ст.) – Львів, 1994.
54. Паславський І.В. Між Сходом і Заходом. – Львів, 1994.
55. Твори Г.С.Сковороди у 2-х томах (переклад сучасною українською мовою М. Кашуби, співупорядник В. Шевчук). – Київ, 1994.
56. Матеріали і повідомлення Другого Міжнародного конгресу українців. Філософія – Львів, 1994.
57. Старовойт О.М. Український історичний календар. –1995. – Львів, 1994.
Жовківщина: Історичний нарис. Т. 1 (відп. ред. М. Литвин, співавтори В. Голяк, К.Науменко, М. Ковальчук). – Жовква–Львів–Балтимор, 1994.
58. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 2. – 1995.
59. Матеріали і повідомлення Другого Міжнародного конгресу українців. Історія. Вип. 1. – 1995.
60. Матеріали і повідомлення Другого Міжнародного конгресу українців. Історія. Вип. 2. – 1995.
61. Матеріали і повідомлення Другого Міжнародного конгресу українців. Історіографія українознавства. – 1995.
62. Збірник документів та матеріалів: Культурне життя в Україні (західні землі) . Т. 1. – 1995.
63. Жовківщина: Історико-мемуарний збірник. Т. 2. (М.Литвин член редколегії). – Жовква–Львів–Балтимор. – 1995.
64. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики. – 1995.
Григорій Сковорода. Вибрані твори, (підготовка та редагування текстів М.Кашуба). – 1995.
65. Ільницький М. Від “Молодої Музи” до “Празької школи”. – Львів, 1995.
66. Ільницький М. Українська повоєнна еміграційна поезія. – Львів, 1995.
Михайло Грушевський і Західна Україна (Матеріали та повідомлення наукової конференції. – Львів, 1995.
67. Рогатинська земля: історія та сучасність. Матеріали першої наукової конференції. Рогатин, 24–25 березня 1995. – Львів–Рогатин, 1995.
68. Соляр І. Українські національно-демократичні об’єднання (перший період діяльності 1925–1928 рр.) – Львів, 1995.
69. Голубець М. Перемишль. Історико-краєзнавчий нарис (Литвин М. упорядник). – Львів, 1995.
70. Кашуба М. Сковорода Григорій. Пізнай в собі людину. – Львів, 1995.
Стеблій Ф. (упорядник) Василь Подолинський. Слово перестороги. – Записки НТШ. Т. 228. – 1995.
71. Мельник Я. “І остання часть дороги. Іван Франко в 1908 – 1916 рр.” – Львів, 1995.
72. Щоденники Фаустини Ковальської (переклад з польської Н.Пікулик, В.Андрухів). – Львів, 1995.
73. Паславський І.В. Між Сходом і Заходом. Нариси з культурно-політичної історії української церкви. – Львів, 1995.

74. Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. Вип. 6. – Львів, 1995.
75. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. – Львів, 1995.
76. Литвин М. Інтерновані вояки армії УНР у Калішу 1920–1939. – Каліш–Перемишль–Львів, 1995.
77. Литвин М., Науменко К. Генералітет українських визвольних змагань. – Львів, 1995.
78. Пашук В. Сезонні робітники Правобережної України в післяреформовий період. – Львів, 1995.
79. Нечитайло В. Українське селянство: важкий шлях до волі. – Львів, 1995. Красівський 3. Невольницькі плачі. – Львів, 1995.
80. Бойківщина: історія та сучасність. Матеріали Міжнародного історико-народознавчого семінару. – Львів–Самбір, 1995.
81. Українська історична та діалектна лексика. Вип. 2. – Львів, 1995.
82. Острозька давнина. – Львів, 1995.
83. Александрович В. Українське малярство XIII – XV ст. – Львів, 1995.
84. Сулик Р. Перлини дерев'яної архітектури Бойківщини (з альбомів М. Драгана). Львів: Інститут українознавства НАН України. – 1995.
85. Історія України. – Львів: Світ, 1996.
86. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. – Львів. – 335 с., 16, 1 др. а. Шашкевичіана. Випуск 1-2. Відп. ред. М.І.Ільницький. – Львів, 1996.
87. Львів. Історичні нариси. Упорядники: Я.Ісаєвич, Ф.Стеблій, М.Литвин. – Львів, 1996.
88. Словник української мови XVI – першої половині XVII ст. Випуск 3 Б–В. Відп. ред. Д.Гринчишин. – Львів, 1996.
89. Якимович Б. Збройні сили України. Нарис історії. – Львів, 1996.
90. Якимович Б. Книга, просвіта, нація. Видавнича діяльність Івана Франка у 70–80 роках XIX ст. – Львів, 1996.
91. Войтович Л. Удільні князівства Рюриковичів та Гедеміновичів у XII–XVI ст. – Львів, 1996.
92. Українські та білоруські нотні ірмолої. Передмова Я.Ісаєвича, упор. Ю.Ясіновського. – Львів, 1996.
93. Культурне життя в Україні (західні землі). Документи і матеріали. 1953–1996. Т. 2. Відп. редактор Ю.Сливка. – Львів, 1996.
94. Сулик Р. Дерев'яне церковне будівництво Бойківщини. – Львів, 1996.
95. Депортації: Західна Україна. 1939–1945. Т. 1 (авт. колектив: Ю.Сливка, І.Патер, В.Голяк, М.Ковальчук, К.Науменко, О.Стасюк). – Львів, 1996.
96. Аркуша О. Галицький сейм: виборчі кампанії 1889 і 1895 рр. – Львів, 1996.
97. Любащенко В. Історія протестантизму в Україні. – Львів: Просвіта, 1996. Перемишль і Перемиська земля протягом віків. Зб. наукових праць і матеріалів. – Перемишль–Львів, 1996.
98. Українознавство. Реферативно-бібліографічний бюлетень. 1993. – Львів, 1997.
99. Історія України. Бібліографічний щорічник. 1993. – Львів, 1997.
100. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 3–4. – Львів, 1997.
101. Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. Вип. 4 – Львів, 1997.
102. Крива Б. Пересотворення світу. Українська поезія 17–18 ст. – Львів, 1997. Ільницький М. Критики і критерії. Літературно-критична думка в Західній Україні 20–30 рр. – Львів, 1997.
103. Шкраб'юк П. Попід Золоті Ворота: Шість елегій про родину Калинців. – Львів, 1997.
104. З'їзд перемишлян 22–26 червня 1996 р. – Львів–Перемишль, 1997.

105. Паславський І. Берестейська унія і українська християнська традиція. – Львів: Місіонер, 1997.
106. Матковська О. Львівське братство. Культура і традиції. – Львів, 1997.
107. Старовойт О. Стефан Зизаній. – Львів, 1997.
108. Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга II. – Львів, 1997.
109. Історія України. Видання 2-ге, зі змінами (кер. автор. кол. Ю.Зайцев). – Львів: Світ, 1998.
110. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Зб. наук. праць. Вип. 5. – Львів, 1998.
111. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. Т. 2. 1946–1947 рр. (відп. ред. Ю.Сливка). – Львів, 1998.
112. Документи російських архівів з історії України. Том. 1. Документи до історії запорозького козацтва 1613–1620 рр. – Львів, 1998.
113. Депортації українців та поляків: кінець 1939 – початок 50-х років (До 50-річчя операції “Вісла”) (відп. ред. Ю.Сливка). – Львів, 1998.
114. Словник української мови XVI – I пол. XVII ст. Вип. 5 (відп. ред. Д.Гринчишин). – Львів, 1998.
115. Литвин Микола. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. – Львів, 1998. Проблема людини в українській філософії XVI–XVII ст. (відп. ред. М.Кашуба). – Львів: Логос, 1998.
116. Василь Верига. Визвольні змагання в Україні 1914–1923. У 2-х томах. – Львів, 1998.
117. Гуцульські говірки. Короткий словник. – Львів, 1998.
118. Олександр Ситник, Андрій Богуцький. Палеоліт Поділля: Великий Глибочок I. – Львів, 1998.
119. Постаті української археології. М-ли конференції присвяченої 80-річчю від дня народження О.Черниша. – Львів, 1998.
120. Василь Слободян. Церкви України. Перемиська єпархія. – Львів, 1998. Парадигма. Зб. наук. праць. – Львів, 1998.
121. Миколаївщина. Зб. наук. статей. – Львів, 1998.
122. П.Пеняк. Ремесло Київської Русі: структура і організація. – Ужгород, 1998.
123. Василь Слободян. Жовківщина. історико-архітектурні нариси церков. Т. 5. – Жовква–Львів–Балтимор, 1998.
124. Товариство “Просвіта” у Львові. Статути (автор вступної статті і упорядник В.Пашук). – Львів, 1998.
125. Василь Горинь. Іван Франко і Леся Українка. – Львів, 1998.
126. Дмитро Гринчишин. Бібліографічний покажчик (упорядник О.Кровицька). – Львів, 1998.
127. Ярослава Закревська. Бібліографічний покажчик (упорядник М.Чікало). – Львів, 1998.
128. Василь Благий. Історія жидачівської філії товариства “Просвіта” (1905–1939). – Львів, 1998.
129. Львівщина: Історико-культурні та краєзнавчі нариси. – Львів: Центр Європи, 1998.
130. Кашуба М.В. Георгій Кониський – світогляд та віхи життя. – Київ, 1999.
131. Зайцев Ю. Ігор Калинець – поет і громадянин. – Львів, 1999.
132. Крип’якевич Іван. Галицько-Волинське князівство. – Львів, 1999, друге видання із змінами і доповненнями.
133. Ісаєвич Ярослав. Галицько-Воленська держава. – Львів, 1999.
134. Александрович Володимир. Мистецтво Галицько-Волинської держави. – Львів, 1999.

135. Литвин М.Р., Луцький О.І., Науменко К.Є. 1939. Західні землі України. – Львів, 1999.
136. Мельник Ярослава. З останнього десятиліття Івана Франка. – Львів, 1999.
137. Горбач Олекса. Шлях зі сходу на захід. Спогади. – Львів, 1998.
138. Упорядкування Анна-Галя Горбач, Ярослава Закревська. Стеблій Феодосій. Іван Карпинець (1898–1954). – Львів, 1999. – Серія: Історики України. Пашук Володимир. Товариство “Просвіта“ крізь призму “Слова“. – Львів, 1999.
139. Товариство “Просвіта“ у Львові. Статути (Упорядник, автор вступної статті Володимир Пашук). – Львів, 1999.
140. Пашук Володимир. “Просвіта“ на Кам’яниччині. – Львів, 1999.
141. Горинь Василь. Вілла Михайла Грушевського у Львові. – Львів, 1999.
142. Ярослав Ісаєвич. Бібліографічний покажчик (Упорядник М.Боянівська. Науковий Редактор Ю.Ясіновський). – Львів, 1999.
143. Четвертий Міжнародний конгрес українознавства. Одеса, 26–29 серпня 1999 р. Доповіді та повідомлення. Історія. Частина I від давніх часів до початку ХХ ст. Одеса–Київ–Львів, 1999.
144. Ільницький М.М. Драма без катарсису: сторінки літературного життя Львова першої половини ХХ ст. – Львів, 1999.
145. Над рікою часу. Західноукраїнська поезія 20–30- х років. – Харків, 1999. (Упорядкування, передмова, примітки М.Ільницького).
146. Полюга Л. Словник української мови. – Київ, 1999.
147. Тлумачний словник української мови. – Київ, 1999. (Відп. ред. Д. Гринчишин, укладачі Л. Полюга, У.Єдлінська та інші).

Крім названих праць, вийшли у світ відредаговані в інституті 3 збірки матеріалів Другого міжнародного конгресу українців:

1. Галицько–Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції;
2. Літературознавство;
3. Мовознавство (Доповіді та повідомлення). – Львів: Інститут українознавства.